

דף מ.

עין משפט א.

יו"ד סימן פג פעיף ו

עין בסעיף הקודם

עין משפט ב.

יו"ד סימן קיד פעיף א

א. כל שכר של נכרים הן של תמרים או שעורים או תבואה או דבש אסור^י משום חתנות. ואינו אסור אלא במקום מכירתו אבל הביא השכר לביתו^ב מותר שיעקר הגזירה היתה שמא יסעוד אצלו.

א. ב. לא אסרו אלא כשקובע עצמו לשתות כדרך שאדם קובע בשתיה, אבל אם נכנס בבית הנכרי ושתה שם דרך עראי ובאקראי^ל מותר.

א. ג. הלן^מ בבית הנכרי חשיב כביתו של ישראל לענין זה. ומותר לשלוח בעיר לקנות שכר מעכו"ם ולשתות שם אפי' בקבע.

י. מימרא דאמוראי בע"ז דף ל"א, וכרב יצחק. וכתבו התוס' שם דאיסור שכר לא מצינו לא במשנה ולא בברייתא ושם בימי האמוראים אסרוהו. ושל תבואה, אין בזה איסור בישולי עכו"ם דכמו שהתבואה בטילה לגבי המים לענין ברכה דשהכל, כך ג"כ בטילה לענין איסור בש"ג. ט"ז ס"ק א' מתוס'. וש"ך ס"ק א'. ומכאן יש להתיר משקה שעושין אותו שמבשלין קמח של דוחן עם מים והופך להיות משקה ואין בו משום בש"ג שגם הקמח משתנה למשקה וברכתו שהכל וגם שאינו עולה על שולחן מלכים. כף החיים אות ג'.

כ. משמע דבפתח החנות אסור רק עד שיביאו לביתו, וכדעת הרמב"ם והשו"ע ודלא כהפר"ח. כף החיים אות ד'. אבל בשולחן גבוה אות ג' כתב דלא אסרו אלא בתוך החנות ובפתח החנות אבל בשוק מותר ולא דוקא ביתו. שם בכף החיים אות ה'.

ל. משמע דתרתני בעינן גם באקראי וגם עראי, דהיינו שיהיה עראי שלא בקביעות ואקראי שלא יהיה רגיל בכך. כ"כ בפר"ח אות ד'. ומשמע דבדרך קבע אסור אפי' בפעם אחת. וברגילות אסור אפי' בדרך עראי, ורגילות היינו ג' פעמים אבל פעם אחת או שתיים הוי דרך עראי ומותר. כף החיים אות ו'.

מ. ודוקא לן אבל אם נכנס לפי שעה לא חשיב כביתו ואסור לשתות שם בקבע אפי' פעם אחת, וברגילות אסור אפי' דרך עראי. שם אות ז'.

אם העכו"ם אכסנאי שלו ונותן לו לשתות שותה משום איבה. ב"י בשם תוס'. ש"ך ס"ק ב'.

הגה: ויש מתירין בשכר של דבש ותבואה ^א וכן נוהגין להקל במדינות אלו ^ב.

עין משפט ג.

יו"ד סימן פג סעיף א

א. סימני דגים מפורשים בתורה כל שיש לו סנפיר וקשקשת טהור. וסנפיר היינו ששט בו ^ע וקשקשת הם הקליפות הקבועות בו.

הגה: ודוקא שנקלפים ביד או בכלי אבל אם א"א לקולפן מעור הדג ^פ לא הוי קשקשת.

א. ב. אפי' אין לו אלא סנפיר אחד וקשקשת אחת מותר, אפי' אין לו כעת ועתיד לגדלם לאחר זמן, או שהיה לו בעורו במים ובעלותו ליבשה הסירן מותר.

הגה: י"א דאין להתיר בקשקשת אחת רק כשהיא עומדת תחת לחייו או זנבו או סנפירו ^צ וטוב להחמיר.

עין משפט הו.

יו"ד סימן פג סעיף ד

ה. מצא חתיכות דגים ויש באחת מהן קשקשת אם החתיכות מתאימות

ג. והפר"ח כותב דהמיקל בשכר של תבואה עובר על דברי חכמים, וראוי לגערה שכל שכר אסור אבל משקין של שאר פירות מותרים.

ס. והיינו במדינות אשכנז אבל לבני ספרד אסור שקיבלו הוראת מר"ן, וכל שכר אסור לשתותו במקום מכירתו ובקבע, מיהו מותר לשתות הקפה של גוים בבית העכו"ם דאין בו משום בש"ג ודלא כשו"ת פנים מאירות ח"ב סי' ס"ב דאסור, והביאו הפ"ת באות א'. וכן נוהגין בבגדאד ששותים קפה ותה בבית הגוים ואין פוצה פה ומצפצף. לא ישתה אדם במסיבה של עכו"ם אפי' יין מבושל שאינו נאסר, ושהיה שותה אותו כשהוא לבדו. כ"כ הרמב"ם בפ' י"ז ממ"א הלכה יו"ד וב"י בס"י קי"ב. ואולי התיירו הקפה איתם משום דרכי שלום ושלא יבואו לידי איבה. כף החיים אות י"ד. ^ע ממשנה חולין נ"ט. וכתב הרש"ל בפ"ק דחולין דאין הנשים נאמנות בברירת דגים כשנמצאו ביניהם ספק דגים טמאים שהם קצת דומים אבל אם נמצאו ודאי טמאים נאמנות. כף החיים אות א'.

פ. כ"כ הרמב"ן, וברור ואין חולק בדבר, ב"י.

צ. דבאותם מקומות אפשר לומר ששלו היא ולא נדבקה עליו מדג אחר, אבל דעת מר"ן אפי' באחת יש להתיר בכל מקום כיון שמחוברת עמו יפה ונראה מגופו אבל במין שלא ידוע ויש חשש שנדבק ממנו מדג אחר ודאי דיש להחמיר בשל תורה, מ"מ אם נמצאו הרבה קשקשים אין חוששין שבא מדג אחר. פר"ח אות ב'.

כולן מותרות שחזקה מדג אחד באו כולן ^ק, ואם אינן מתאימות את שנמצאו בהן קשקשים מותרות והשאר אסורות ואפי' כולן מלוחות ביחד ^ר.

^{הגה:} אם נמצא דג שיש לו ראש רחב ושדרה מותר לאכלו ^ש שודאי היה לו קשקשים אבל אם הדג שלם ואין אנו רואים בו קשקשים אין לסמוך על ראש רחב ושדרה.

עין משפט ז. יו"ד סימן פג סעיף ו
עין לעיל דף לט: עין משפט ק

עין משפט זז. יו"ד סימן פג סעיף ז

^ז. י. קרבי דגים אינם נקחים אלא מהמומחה ^ח אלא א"כ אומר לו הישראל ^א המוכרם אני מלחתים והוצאתים מדג טהור אבל אם אמר לו טהורים הם אינו נאמן אלא א"כ הישראל היה אדם שהוחזק בכשרות ^ב.

עין משפט ט. יו"ד סימן פג סעיף ח

^ח. יא. ביצי דגים אם היו שני ראשיהם עגולים ועבים ככדים או חדים

^ק. היינו כשמניחן יחד מתחברין יפה. ש"ך ס"ק ד'. וא"צ שיהיה נראה מתוך חיתוכן שהכל דג אחד, ודלא כהב"ח אבל אם ע"י משמוש היד לא דומים פשוט דאסור או אם המראה אינו דומה ג"כ אסור. כף החיים אות כ'.

^ר. דאנו תולין שכל אחד נמלח נפרד ואח"כ עירבן וציר דגים מדרבנן וספיקו מותר כמבואר בסעיף ה'. מה שהשאר אסורות כי זה ספיקא דאורייתא אם זה מדג טמא. ש"ך ס"ק ה'.

^ש. כך היא בגמ' ע"ז דף מ' ע"א, שאנו צריכים שני הדברים. ש"ך ס"ק ו'. שהטמא ראשו חד ואין לו שדרה, אבל מר"ן השו"ע השמיט ראש רחב ושדרה דדעתו שאין לסמוך על זה כדעת הרמב"ם והרשב"א, וכ"כ הפר"ח אות ז' להחמיר. ואם יש דג שיש לו קשקשים אפי' שיש לו ראש חד ואין לו שדרה מותר. כ"כ הנו"ב תנינא חיו"ד סי' כ"ט.

^ת. פי' מוחזק בכשרות. פר"ח אות כ"א.

^א. והרמ"א הוסיף או הגוי משמע דלדעת מר"ן השו"ע הגוי אינו נאמן.

^ב. ובודאי נזהר מכל טעות וזהו מומחה של הגמ'. ט"ז ס"ק י"א.

טמאים. ואם אחד כד ואחד חד שואל לישראל המוכר אם אמר לו אני מלחתי והוצאתים מדג טהור אוכלן על פיו, אבל אמר לו רק טהורים הם אינו נאמן אלא א"כ הוא מוחזק בכשרות.

ח. יב. עכשיו פשט המנהג לקנות ביצי דגים בסתם בין שלימים בין נמוחים אפי' מן הנכרי ובלבד שיהיו אדומים^ג אבל השחורים אין אוכלים אותם כלל.

עין משפט י. יו"ד סימן פו סעיף א

א. א. אם לביצה יש שני ראשיה חדין או כדין או שהיה לה חלמון הצהוב מבחוץ והחלבון מבפנים בידוע שהיא ביצת עוף טמא^ד, ואפי' יאמר המוכר^ה שהם מעוף טהור אין סומכין עליו.

א. ב. אם ראשו אחד כד ועגול וראשו השני חד^ו ועגול והחלבון מבחוץ וחלמון מבפנים^ז אפשר שהיא ג"כ ביצת עוף טמא וע"כ שואל

ג. והטעם דודאי הקדמונים שהנהיגו כך חקרו בדבר ומצאו שבאדומים אין שום מין טמא. כ"כ הב"י. וט"ז ס"ק י"ב.

ד. מברייתתא בחולין ס"ד. ורמב"ם בפ"ג ממאכלות אסורות.

ה. אפי' ישראל בחזקת כשרות יאמר שהם מעוף פלוני ואנו מכירים שאותו עוף טהור הוא אין סומכין עליו, ואפי' יראה לנו העוף ויאמר מעוף זה ואנו יודעים שהוא טהור אינו נאמן שודאי משקר, ואפי' יבואו שני עדים כשרים וישבעו שזה מעוף טהור אינם נאמנים. ש"ך ס"ק א'. וכף החיים אות ב'.

ו. אפי' בהבדל דק בניהם מהני והיה מעשה ובדקו וע"פ זה הכשירו. כף החיים אות ד'.

ז. ביצה שיש לה ב' חלמונים יש להתיר. פר"ח אות ה'. וכן המנהג הפשוט שמצויים לפעמים. וה"ה ביצה קטנה בתוך ביצה גדולה אפי' עם קליפתה מותרת. שם באות ו' בכף החיים. תרנגולת כשפוסקת מלהטיל ביצים מטילה ביצה קטנה פחות מאגוז ועגול ככדור והיא כולה חלבון מבלי חלמון והיא כשרה והוא שנמצאת בביתו כלול תרנגולים אבל אין סומכין על המוכר כשאין בה סימני טהרה. כף החיים אות ז'.

לצייד ישראל^ה המוכר אם יאמר לו של עוף פלוני הוא^ט ואנו מכירים
שאותו עוף טהור סומך עליו. אבל אם אמר של עוף טהור ולא אמר
שמו אינו סומך עליו.

א. ג. משום כך אין לוקחים ביצים מן הנכרי אלא א"כ היה מכיר הביצים
ויש לו בהם טביעות עין^י שהם ביצי עוף טהור שמכיר אותו. אבל
אין חוששין להם שמא הם ביצי נבלה או טריפה^כ.

יו"ד סימן פג סעיף ח

עיין לעיל עין משפט ט

דף מ:

עין משפט א.

יו"ד סימן פג סעיף ח

עיין לעיל דף מ. עין משפט ט

עין משפט ב.

יו"ד סימן קיד סעיף ח

ח. יא. שומר לפרי באילן צלף שקורין לו הקפריסין, והכרתי שהוא
הקפלוטות^ל והחגבים של עכו"ם הכבושים מותרים והוא שרואה
שמוציאין אותם מהאוצר אבל הנמכרים בחנות אסורים שמא זילף
עליהם יין^מ.

ח. יב. זיתים שלהם הכבושים מותרים אפי' רכים הרבה עד שגרעינם

ח. דעת מר"ן השו"ע כהרמב"ם דדוקא לישראל אפי' אינו מוחזק בכשרות נאמן, אבל
בעכו"ם לעולם אין סומכין עליו, אבל דעת הרמב"ן אפי' גוי סומכין עליו וזה מה
שהוסיף הרמ"א כאן אפי' גוי, וכתב הש"ך בס"ק ב' דכן עיקר. אבל הפר"ח באות ב' הסכים
לדעת הרמב"ם והשו"ע שקבלנו הוראותיו.

ט. אבל של עוף סתם אין לו חשש אם יביאו עוף טהור ויראו לו שאין הביצים דומים
שיאמר להם עוף אחר אמרתי לכם משא"כ בעוף פלוני יראה. ש"ך ס"ק ג'. גם אם
יאמר שמו ואין אנו מכירין אין לסמוך עליו. ט"ז ס"ק ב'.

י. אבל לדעת הרמב"ן והרמ"א דגם גוי נאמן א"צ הכרה בטביעות עין. ש"ך ס"ק ד'.

כ. דבתר רובא אזלינן ורוב ביצים כשרים הם. ט"ז ס"ק ד'. וש"ך ס"ק ה'.

ל. מרש"י ע"ז שם, ט"ז ס"ק ח'.

מ. אפי' במקום שהיין ביוקר חיישינן כדי לעשות להם ריח טוב. ט"ז ס"ק ט'.

נשמט ולא חיישינן שמא זילף עליהם יין ובלבד שלא יהיו חתוכות בסכין שלהם.^ג

הגה: דמאחר שהם חריפים בלעו מן הסכין^ה, אבל אם נכבשו בכלים של עכו"ם מותרים מאחר שיש מים עמהם^ז נתבטל חריפותו, וכן כל כיוצא בזה.

עין משפט ג. יו"ד סימן קיד סעיף ג.

ה. יין תפוחים ורימונים וכיוצא בהם מותר לשתותו בכל מקום, שדבר שאינו מצוי^ה לא גזרו בו רבנן.

עין משפט ד.ה. יו"ד סימן קמא סעיף א.

א. כל הצלמים הנמצאים בכפרים אסורים^ז דמסתמא לשם אלילים נעשו אבל הנמצאים בכרכים מותרים דודאי לנוי נעשו אא"כ עומדים על פתח המדינה^ח וביד הצורה צורת מקל, או צפור או כדור או סייף עטרה או טבעת.

הגה: כל צורה שמשתחוים לה דינה כדין צלם ואסורה^י בלא ביטול. אבל

ג. אפי' אינו בן יומו לדעת בעל התרומה והביאו השו"ע בסי' צ"ו בשם י"א לחשוש לדבריו. אבל פצועים באבנים או בכלי אחר או נודע שיש להם סכין מיוחד לזה אין לחשוש. כף החיים אות מ"א.

ס. והיינו שנחתכו לאחר שנכבשו שאז הם חריפים. ש"ך ס"ק י"ב.

ע. ודוקא שהרוב מים אבל הרוב זיתים לא מתבטל חריפותו. ש"ך ס"ק י"ג.

פ. מברייתא שם, ורמב"ם בפ"ז מדין יין תפוחים.

צ. ממשנה ע"ז דף מ' וכרבה בדף מ"א, וכחכמים. וכיון דבסתמא בכפרים לשם ע"ז עושים ולא לשם נוי ובספק ג"כ אסורים עד שיתברר שזה לשם נוי ואז מותר, אבל בכרכים סתמן לשם נוי ומספק מותרים עד שנדע שנעשו לשם ע"ז. ש"ך ס"ק א'. וכן דעת הפרישה ודלא כהב"ח.

ק. היינו עיר ולא דוקא מדינה, ובזמנינו הכל לפי הענין. ש"ך ס"ק ג'.

ר. פי' כדין צלם שיש בו הוכחה שנעשה לשם ע"ז ואסור בלא ביטול. ש"ך ס"ק ה'. וכתב בבן איש חי בפ' מסעי שנה שניה סעיף ב' דצורת שתי וערב שמעמידים בכנסיה שלהם בפניה דינה כע"ז ממש שהרי מכבדין אותה, וכן כל שתי וערב שמניחים בכל מקום אם מכבדין אותם שמוציאים הכובע ומשתחוה לה דינה כע"ז ממש, אבל צורת השתי וערב שתולין על צוארם וכיוצא אלו נעשים רק לזכרון ולא נקראו צלם ואין להם דין ע"ז ממש

אותם צורות שתולים בצואר ש' לזכרון לא נקראים צלמים ומותרים גם בלא ביטול.

מ"מ צורת השתי וערב שתולין הכומרין עצמם על בגדיהם או צואריהם יש להחמיר בהם ורק באנשים דעלמא הם לזכרון. בן איש חי שם בסעיף ד', מח"א כלל פ"ה סעיף א'. ועיין חכמת אדם כלל פ"ז סעיף א', ועוד כתב שם בסעיף ג' הבן איש חי שצורות שתי וערב שעושים היום על הכלים אין עושין אותם אלא לנוי בזה"ז ואין משתחוין להם וע"כ מותרים בהנאה, אבל אסור לישראל להשהותן אצלו אם הם צורות בולטים, וכמו שכתב הש"ך בס"ק י'. ועיין בח"א כלל פ"א סעיף ב'.

ש. והיינו בלא ידוע שלא השתחוה לו דאם לא כן לא גרע ממצא כלים שעליהם צורת ע"ז דהכלים אסורים אם הם כלים מכובדים דחיישין שמא נעבדו הכלים כמו בסעיף ג'. וכתב הרשב"א דבזה"ז שחוקקין חקק בכלים ומציירין בהם צורות ודמות ע"ז אף המוצא אותם הכלים אסורים ע"כ, וכתב הר"ן דצ"ע דאפשר שאין עובדים היום לצורות הללו אלא עושים אותם לזכר בעלמא, והביאו בש"ך בס"ק ו', וכך כתב רי"ו דאפשר דלא עושים אותם היום אלא לנוי ומותרים בהנאה כולם ורק שאסור להשהותן משום חשד אם הם בולטים וראוי להחמיר בספק איסור תורה, אבל בצורה עצמה לבדה אפשר כיון שדרך שמשתחוה לה לכו"ע אסור. ש"ך שם.